

متن سخنرانی آقای ناصر دالالی

رئیس اداره کار و بیمه‌های اجتماعی آذربایجان شرقی

حمایت از نیروی کار

در کشور ما برای تکوین جامعه‌ای آسوده و پیشرفته کوشی نمایان است که بی‌سابقه بوده و مسلماً در لحظات تاریخی این روزگار هر یک از سازمانها رسالتی را بگردن گرفته‌اند که انجام تمامی آن آرزوی همه مردان و زنان مرز و بوم ما را تشکیل میدهد و ما ملت ایران که یاران وفادار شاهنشاه بزرگ خود در جنبش تاریخی ششم بهمن بودیم همچنان برای که پرچمدار و رهبر آن جنبش آزادی‌نشان داده‌اند گام بر میداریم و در کار پیشرفتهای اجتماعی و سیاسی و اقتصادی شدیداً احساس علاقه میکنیم.

توجهانی را که دولت پامان کارگری و کادرفرمانی و صنایع ابراز میدارد به قدری چشم گیر است که نیازی به توضیح و ارائه شواهد ندارد. نهایت آنکه این نهضت را تنها از راه تصویب و اجراء قوانین و نظامات نمیتوان به سرعت متحقق ساخت و بنظر میرسد که لازم باشد اصول حمایت از عوامل تولید و پشتیبانی از کارگر در لباس بیمه‌های اجتماعی و افزایش مهارت و تشویق برای آنکه کالای مرغوب‌تر تولید شود و تمهید تدابیری که دورنمای زندگی بهتر و آسوده‌تر مطمئناً به نفع نیروی کار ترسیم گردد و خلاصه عنایت به بازار کار و اشتغالات و محو بیکاری و آثار آن در هر فرصتی تشریح و برای همگان با بیانات موضعی تحلیل و تفهیم گردد. با این مقدمه ملاحظه میفرمائید که ریاست محترم کانون و کلا چه وظیفه

سنگینی را بعهده اینجانب محول فرموده‌اند آنهم درچنین محفلی باحضور آقایان قضات و وکلا دانشمند دادگستری و کارفرمایان محترم و نمایندگان شریف کارگر نازه اگر این بنده میتواند چنین بار سنگینی را بردوش دانشگاهی که تخصصاً مبیایستی میاندوختم بمنزل برسانم باری حرفی نبود اما مشکل اینجاست که درگیر و دار مشغولیات روزمره اداری حتی درحاشیه هم فرصتی را نمیتوان یافت که مصروف دانش آموزی شود و بی گفتگو جامعه ما نیاز بدان دارد که هرکس درحد خود و برای آگاهی به حدود و وظایف خویش هرچه بیشتر که میتواند مطالعه و تحقیق کند بهر تقدیر با اذعان به آنکه دربحثی که آغاز کردم شاگرد ایجاد خوان هستم اقلاً باید بگویم که اگر این جلسه به آنش میل مشتاقان دامن بزند و محیط بحث و فحص و میدان برخورد عقاید و نظریاتی را به وجود آورد تا حدی مراد حاصل است.

ثانیاً بنده درمقام آن نیستم که سیر تاریخی مسائل کارگری را درایران بیان دارم و مجال آن نیز نیست که حتی باختصار نقش وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی و بانک رفاه کارگران را در پیشبرد هدفها و مقاصد کارگری و کارفرمایی و مباحث اقتصادی و اجتماعی که با آن نقش بالاجبار تماس لابنتقع دارد، تشریح نمایم و لذا آنقدر که بتوانم و ذهنم یاری کند از اشاره به کلیات و وظائف وزارت کار و سازمانهای وابسته مشایقه نخواهم نمود.

در کتاب انقلاب سفید اشاره شده است، «... اکنون طبقه کارگر ایرانی همگام با برادران و خواهران کشاورز خود و همراه با سایر طبقات زحمتکش ایرانی براساس روح و مفهوم انقلاب شاه و ملت جهش و تحرك عظیم کشور را در زمینه‌های صنعتی و تولیدی تدارک میبینند...» پس بررسی وضع نیروی انسانی همگام با تحول بزرگی که در کشور ما روی میدهد میتواند پیش‌آهنگ هر گونه طرحی باشد که برای توسعه اقتصادی و اصلاحات اجتماعی پی‌ریزی می‌کردد. زیرا عامل انسانی از عمده‌ترین عوامل مؤثر در اجرای هر گونه اصلاحات بشمار میرود و بدون شناخت کم و کیف عامل نیروی انسانی که اساس و تکیه‌گاه اصلی را تشکیل میدهد هر گونه اقدامی ناقص و بی‌بسیان خواهد بود.

برای روشن شدن اهمیت بررسی نیروی انسانی توجه به این نکته ضرورت دارد که همراه با پیدایش هر وسیله وای خیلی کوچک از قبیل چرخ خیاطی یا ماشین آب میوه‌گیری و امثال اینها قوانین جدیدی بوجود می‌آید و شرایط جدیدی به‌زندگی تحمیل میشود که بنوعی خود علت دگرگونی تدریجی وضع عمومی جوامع میشود و چون تولید منحصر به یک چرخ خیاطی یا ماشین آب میوه‌گیری نیست بلکه سیر خروشان است که از وسایل کوچک و بزرگ که از یک تکمه گرفته تا ماشینهای فول‌آسا

وعظیم را شامل میشود باید اذعان کنیم که تولیدات اثر عمیق همه جانبه در وضع جامعه و نیروی انسانی برجای میگذارد و بالطبع تحولی را که از تأثیرات مذکور در ترکیب نیروی انسانی حاصل میشود نمیتوان نادیده گرفت و بدون مطالعه مستمر درباره منابع و نیازمندیهای نیروی انسانی کشور نمیتوان بمقابله با این تحولات برخاست و به برنامه ریزیهای مناسب برای توسعه اقتصادی و پیشرفتهای اجتماعی اقدام نمود .

بهر حال بررسی دائم مسائل نیروی انسانی در زمینه برآورد نیروهائی که امکان کار کردن در کشور را دارند و نیروهائی که عملاً مشغول کار هستند و برآورد مشاغل مورد نیاز و کمبود کادر فنی و بررسی تأثیر ظهور فعالیت های مختلف تولیدی و مسائلی مانند بیکاری و کم کاری و گسترش تعلیمات فنی و حرفه ای طبق احتیاجات کشور از اهم وظایف وزارت کار و امور اجتماعی است.

پس اگر قبول کنیم که نیروی انسانی به عنوان يك عامل پدید آورنده در تولید نقش مؤثری دارد ناگزیر باید در حمایت از این نیرو یا به اصطلاح اقتصادی عامل نه تنها مضایقه نکنیم بلکه کوشش کنیم که هر چه بیشتر به این حمایت بیافزائیم و گرنه در راه بسط عدالت اجتماعی و مآلاً پیشرفت اقتصادی دست انداز ایجاد کرده ایم برای يك قاضی این جالب نیست که قانونی با چاقوی الکترونیک و بدون درد شکمی را دریده باشد بلکه مایل است که اساساً قتلی یا جرحی اتفاق نیفتد و بی گفتگو وزارت کار نیز علاقمند است که موازین و آئین نامه هائی که ضامن حقوق و حمایت از نیروی کار است مجری و محترم شمرده شود نه آنکه با عناوینی ولو بظاهر شرعی کسانی باشند که خود را فارغ از پشتیبانی از نیروی کار نشان بدهند.

در برنامه اقتصاد سالم که بخواهد ضامن خوشبختی يك جامعه باشد خواه و ناخواه باید حمایت های لازم از نیروی کار پیش بینی شود ، شرایط کارگران تعیین گردد و مراجع صالح و دلسوز به نظارت بر حسن اجرای آن گمارده شوند.

سر نوشت مطلق ادامه یا قطع کار کارگران را از دست این و آن خارج و بدست مجریان قانون بسیار و برای تأمین بهداشت کارگاه که کارگران دو سوم عمر خود را در آن میکنند و همچنین حفاظت جان آنها از خطرات صنعت و انجام بیمه کارگران در برابر بیماریها و حوادث و مساعدتهای فامیلی و مستمریها و آئین هائی از این قبیل به موقع اجرا درآید مدتهاست وزارت کار بهبود شرایط کار را که شامل ساعت کار - مزد - تعطیل و مرخصی و غیره میباشد وجهه همت خود قرار داده و مساعی بسیار بکار رفته است که حداقل شرایط کار که از عوامل اصلی بهزیستی و رفاه کارگرانست در کارگاهها مخصوصاً کارگاههای بزرگ و صنعتی جامعه عمل ببوشد و در پرتو قانون

مترقی کار و سازمانهای منظم نظارت بآن در غالب موارد همکاری کارفرمایان و پشتیباری کارگران توانسته است محیطهای مساعدی را به وجود آورد. معذالك باز هم در گوشه و کنار به افکار و عقاید بسیار نفع طلب و خودخواهی برخورد میکنیم که حمایت از نیروی کار را به قول خودشان يك نوع اجحاف و ستم تلقی میکنند و هنگامیکه مباحث اجتماعی و اقتصادی و نمودار صرفه شخص کارفرما و کارگاه را در حمایت از نیروی انسانی مجسم میکنیم عنوان میکنند که خودشان کمکهایی لازم را نسبت بکارگران انجام میدهند. البته روابط انسانی در هر زمانی هر چه عالی تر متجلی شود خوبتر است منتهی بی اعتنائی بضرورت های اجتماعی و مخالفت با آنچه که حقوق جامعه و اکثریت را تضمین میکند نه تنها پسندیده نیست بلکه اقدامی جسورانه علیه منافع حقه جامعه میباشد.

کاشکی یکی بگوید قطره در مقابل دریا و فرد در مقابل جامعه چی و کی هست و ما کی هستیم که این همه سازمانهای عظیم وزارت کار و بیمه های اجتماعی و بانک رفاه کارگران را ندیده بگیریم و ادعا کنیم يك تنه وظایف این همه را انجام خواهیم داد در حالیکه خود این قبیل اشخاص قبل از همه میدانید که چقدر از راستی بدور اند.

کاشکی عقده های درهم دل	از سرشک دو دیده وا میشد
دل رؤیا پرست من امشب	از غم زندگی رها میشد
کاشکی چون شهاب جانسوزی	چگرشب ز آه من می سوخت
یا که شب میگذاشت پا به فرار	یا به تن جامه دگر میدوخت

البته در مقابل این قبیل اشخاص تکلیفهای قانونی روشن است که چون جهات قضائی دارد روشن تر به استحضار میرسانم و قبلا ذهن آقایان را متوجه آن میکنم. سازمان بیمه های اجتماعی با قدرت عظیم و پرتحرک خود هم اکنون در سرتاسر ایران فعالیت چشم گیر دارد و در مرتبه اول غالباً تصور میکنند که وظیفه بیمه های اجتماعی تنها در زمینه درمان است در حالیکه کار درمان گوشه ای از وظایف خطیر بیمه های اجتماعی در قبال وصول حق بیمه نسبت به بیمه شدگان میباشد که همین معالجات شامل بیمه شده و خانواده بلا فصل او در چند درمان سرپائی و بستری و استفاده از مراکز درمانی تخصصی است بطوریکه عالی ترین سطح درمان در سرتاسر مملکت در اختیار همه بیمه شدگان میباشد.

روشن تر عرض کنم بیمه شدگان در صورت نجویز پزشکان معالج به هزینه سازمان های بیمه های اجتماعی نه تنها در شهرستان خود بلکه در تهران نیز میتوانند از درمان استفاده نمایند و هزینه سفر بیمار بتهران یا ضرورت تا هزینه سفر همراه او از طرف بیمه های اجتماعی پرداخت میشود.

ولی کار بیمه های اجتماعی تنها درمان نیست بلکه غرامت دستمزد ایام بیماری بیمه شده را پرداخت میکند - بیمه شدگان از حمایت های فامیلی نزد بیمه های اجتماعی برخوردارند و بابت بهای لباس نوزاد مبلغ معین و در موقع اولین ازدواج

معادل یکماه حقوق و به ازاء از کار افتادگی حقوق مستمر و درموقع بازنشستگی
مستمری بازنشستگی و بالاخره کمک هزینه کفن و دفن در وجه بازماندگان پرداخت
میشود این مختصر که در زمینه وظائف سازمان بیمه های اجتماعی گفته شد اولاً
بشهادت ارقام موجود به اندازه ای در سطح بالاست که افتخار آمیز است و ثانیاً نموداری
است از بازدهی بیمه های اجتماعی در مقابل حق بیمه ای که دریافت میدارد و تعهداتی
که در آینده بعهده دارد.

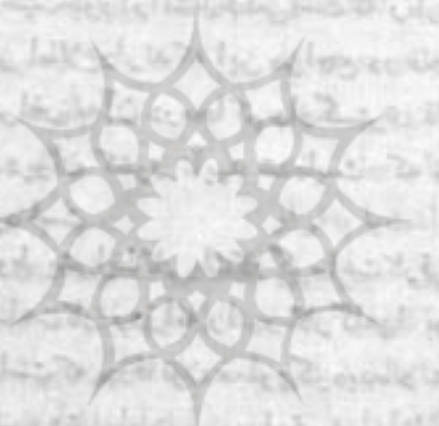
در بحث از حمایت از نیروی کار عرض کردم که در برابر متخلفین تکلیف قانونی
روشن است به این معنی که اگر در وصول حق بیمه تأخیر شود سازمان بیمه های اجتماعی اقدامات
لازم را معمول و سرانجام مرجع تصمیم گیرنده هیئت است بنام تشخیص مطالبات که آراء
آن اگر از مبلغ معین تجاوز کرد میتواند در صورت اعتراض کارفرما یا سازمان در هیئت
تجدید نظر مطرح و بالاخره آراء قطعی صادر گردد و مستند باسناد لازم الاجرا از طریق
اجرای ثبت قابل وصول است ثانیاً آرائی است که موارد اختلاف کارگر و کارفرما در
ادارات کار رسیدگی میگردد. اختلافات مذکور نزد شورای کارگاه یا هیئت حل اختلاف
مطرح گردیده و در حدود صلاحیت خود آرائشان قطعی است که از طریق اجرای دادگستری
تعقیب میگردد و آقایان بهتر اطلاع دارند که این مراجع در ردیف محاکم اختصاصی
بوده و لذا پس از قطعیت اعتراض به آن در محاکم دادگستری قابل طرح نیست و این
عقیده بموجب روبرو ابرازی دیوان کشور تأیید شده است که نمونه آن در تیریز و
خراسان ملاحظه شده و موجود است.

در رأس مسائل مربوط به شرایط کار یک کارگر ساعت کار قرار دارد و وزارت کار
توفیق یافته است که اصل ۸ ساعت کار روزانه را در کارگاهها بموقع اجرا بگذارد و
کار اضافی هم تابع مقرراتی است که در قانون معلوم گردیده و علاوه بر محدودیتی که
دارد از لحاظ مزد نیز تکلیف روشن است. در ارزیابی آثار اجرای این اصل از
اصول حمایتی کافی است بیاد بیاوریم که زمانی ساعت کار بسته به اراده کارفرما و اقتضای
کار تا هر میزان قابل افزایش بود و چون از جانب دیگر حمایتی برای کارگر در قبال
تصمیم کارفرما با خراج او بعمل نمیآید. اعتراض کارگر از کار طاقت فرسای متجاوز
از ۱۴ ساعت در روز بقیمت از دست دادن ممر معاش او تمام میشد و امروز در بسیاری
از رشتهها شرایط طاقت فرسای کار جزء خاطرات تلخ گذشته درآمده ولی بقایای
آن شیوه در برخی از رشتههای کار که متأسفانه طبیعت آن مانع از اجرای کامل قانون
بوده است مبارزه جدی درگیر است.

و در کارهای سخت و زیان آور نیز مطابق آئین نامه مخصوص ساعت کار حتی
از ۸ ساعت هم کمتر است. در زمینه تعطیلات و مرخصیها نیز که روزگاری تصور
آنها برای کارگر دشوار مینمود امروز مطالبه و استفاده از آن جزء عادی ترین
حقوق حقه کارگر درآمده است. مسئله اشتغال اشخاص نابالغ و کمتر از ۱۲ سال
از نظر وزارت کار دور نبوده و علم رغم مشکلات که هنوز در برخی از رشتههای صنعتی

و تولیدی بقوت خود باقی است کوششهای بسیار ارجداری برای اجرای این اصل که
اطفال کمتر از ۱۲ سال حتی به عنوان کارآموز هم در کارگاهها بکار گمارده نشوند
بمعمل آمده که نتایج درخشانی داشته است .
بدیهی است حل کامل مسئله اشتغال اطفال مستلزم اقدامات همهجانبه است
که بایستی معطوف بوضع اقتصادی خانوادگی و جذب اطفال در مدارس حرفه‌ای و
عمومی باشد .

ملاحظه میفرمایند دقایق بسیاری گذشت و عرایضم به طول کشید معینا هنوز هم
مسائل بسیاری از قبیل حمایت از کارگران زن و اطفال کارگران و بررسی‌های حوادث
و بهداشت کارگاهها و آموزش کارگران و افزایش مهارت و از این قبیل نگفته باقی مانده
که اجازه می‌خواهد این سخن و این مباحث را بگذاریم برای وقت دیگر .
هرچه هست وزارت کار و سازمان بیمه اجتماعی و بانک رفاه کارگران
همانک با دیگر گونی تاریخی و عمر بخشی که در کشور عزیز ما به پرچمداری شاهنشاه
آریامهر پدیدار گشته است تلاش و کوشش دارند .

کتابخانه ملی و اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران